

terem: vágyaink égbevétele  
világol, pokolra szálló Jézusként  
– csak ami csonka – vereségünk gyújt fényt.  
Egy anyás, lassú csukló-mozdulat  
és ének, mely mint körmenet halad,  
– verssor az utcazajban – ez az egy:  
(bár nem remény) hogy fölülkerekedj  
elég jövő. „Halál, hol a fullánkod?” –  
hűség suttogja míg te sírod ásod.  
Szennyvíz csurog, vagy angyalok csevegnek? –  
hajából csüng ki a mosolya ennek,  
muskátlit villant rád egy ablak végül.  
S ki halálát fogadta gyermekéül,  
e hazává lett mosollyal talán  
be is nézhet a mennyek ajtaján.

Németh György

## Könyvek

Papír és papirusz, pergamen és agyag,  
ékírás, a betűk és hieroglifek,  
táblák, Tóra-tekercs, Corvina kincsei.  
Olvasták egyedül és kolostorok  
csendjében zakatolt, mint a litánia.  
Könyv, bár más alakú, más a betű meg a  
nyelv, és más a tudás, versben a lüktetés.  
Nem csak rongy, de iszap, fának a rostjai,  
pálmák háncsa, selyem, birka lenyúzva: ez  
mind könyv, sőt a hideg kábeleken fut a  
képernyőre a szó. Könyv, te Kiméra vagy,  
és vén Próteusz is. Prospero nélküled  
pálcástól se lehet bölcs? Calibán liheg  
lépte nyomán: égnek a könyvhegyek.  
Minden vagy? De talán semmi se vagy, csak az  
írók árnya, homok, melybe a parton a

bölcs rajzolt köröket, hogy betakarja a  
szél, vagy római tiszt rúgja a nap felé.  
Nincs bölcs könyv. Aki ír és aki olvas, a  
bölcs. Nem volt papirusz, pergamen és agyag;  
bölcs már volt, szavakat hexameterbe ki  
rött, és isteneket, hősoket is dala  
őrzött meg tovatűnt ezredek ágain.  
Nem volt könyv azidőn, és közelít a kor:  
képernyők veszik át azt, ami pergamen,  
ékírás s az agyag, és hieroglifek,  
kódex, Corvina volt egykor a polcokon.  
Nem lesz jobb a világ. Mégse hiszem, hogy a  
könyvtől volt a korunk bölcs, hisz az emberek  
régén s most ugyanúgy ölnek, ölelnek is.  
S mégis szép a betű, pergamen és agyag,  
táblák, Tóra-tekeres, Corvina kincsei:  
tükrünk háta mögöl régi szemünk figyel.

Nyéki Lajos

## A Tragédia – Párizsból nézve<sup>1</sup>

*(Kísérlet egy sokat vitatott, félreismert mű komplex elemzésére)*

A jelen szöveg egy találkozás eredménye. A François Truffaut-ról elnevezett Párizs-környéki színházi és film-szakközépiskola növendékeinek 1995 elején az a különös ötletük támadt, hogy bemutatják Madách művét, a nagy falaton úgy osztzkodva, hogy minden szín más-más osztályra jutott. A terv 1995 májusában meg is valósult egy hatórás monstrum-előadás keretében, amelyet egy Gregoire Calliès nevű színházi szakem-

---

*Nyéki Lajos dolgozatából ezúttal részleteket közlünk. A teljes tanulmány a Palócföld könyvek új folyamának első kötetében lát napvilágot. (A szerk.)*

<sup>1</sup> Ez a tanulmány egy eredetileg franciául, francia olvasók számára készült szöveg átdolgozása: *La Tragédia de l'Homme d'Imre Madách* (Environnement culturel d'un chef-d'oeuvre méconnu), in *Des Sabbataires à Barbe-Bleue – Divers aspects de la littérature hongroise, Langues & Mondes*, Paris, 1997., 59–93. old.